

Boyoma

Driemaandelijks Nieuwsblad van
Kisangani vzw

België-Belgique
P.B.-P.P.
3720 Kortesseem
BC1813

okt.-nov.-dec.2025

Afgiftekantoor : 3720 Kortesseem
P209455

**We wensen u allen een mooi
Kerstfeest en een goed en
gelukkig 2026 !**

**Bestel nu uw wenskaarten voor de feestdagen
en uw kalender 2026 !**

Kisangani vzw, Bronstraat 31, 3722 Hasselt

<https://www.kisangani.be/>

Nr 94

COLOFON
Boyoma
3-maandelijks
nieuwsblad
nr 94 jaargang 24-
2025
okt.-nov.-dec. 2025
v.u. Hugo Gevaerts,
Bronstraat 31,
3722 Hasselt

Kisangani vzw

Rurale Ontwikkeling in D.R.Congo

Zetel en Kantoor:

Bronstraat 31,

3722 Hasselt

tel. 011 37 65 80

e-mail info@kisangani.be

IBAN BE92 8919 5400 6023

BIC VDSPBE91

Web: <https://www.kisangani.be/>

KBO 0469.735.465

vzw kisangani asbl

Foto's: Paluku Muvatsi, Léon
Kasaka, Jackson Katembo,
Toengaho Alfred, voorpagina
Dembia

Dit kwartaalblad wordt verzonden
aan geïnteresseerden. Indien u dit
blad niet meer wenst te ontvan-
gen, laat het ons dan weten.
Wie BOYOMA per e-mail wenst te
ontvangen, kan dit melden aan:
info@kisangani.be Vermeld of u
ook de gedrukte versie wenst.
Uw persoonlijke gegevens worden
in geen geval doorgegeven of ver-
kocht aan derden. Indien u deze
gegevens wenst te verwijderen uit
de bestanden van Kisangani vzw,
dan kunt u dit per e-mail of per
post laten weten.

Contact Antwerpen

Alain Vandelannootte

Caronstraat 102, 2660 Hoboken

tel. 03 830 51 41

e-mail antwerpen@kisangani.be

Contact Brabant

Wouter en Rina Gevaerts-Robben

Bloemstraat 47, 3211 Binkom

tel. 0478 405788

e-mail brabant@kisangani.be

Contact Limburg

Hugo en Manja Gevaerts

Bronstraat 31, 3722 Kortesseem

tel. 011 37 65 80

e-mail limburg@kisangani.be

Contact West-Vlaanderen

Magda Nollet-Vermader

Beversesteenweg 495, 8800 Roeselare

tel. 051 251901

e-mail west-vlaanderen@kisangani.be

Contact: Kisangani

Paluku Muvatsi

e-mail palukumuv@gmail.com

Contact: Kinshasa

René Ngongo

e-mail renengongo2002@yahoo.fr

Redactieraad: Roger Huisman, Mag-
da Nollet-Vermader, Rina Robben,
Manja Scheuermann.

Hellinx Printing BV

Een innovatie die de lokale gemeenschap ertoe aanzet om het heft in eigen handen te nemen

Inleiding

Het leven van de lokale gemeenschap in Tshopo in het algemeen, en in de stad Kisangani en omgeving in het bijzonder, is in de loop der tijd verslechterd. De voedselcrisis en hongersnood zijn de twee plagen die het dagelijks leven van de 'Boyomais' teisteren. Deze situatie is nog ernstiger voor kinderen en zwangere vrouwen.

De stad, die vroeger aan alle kanten omringd was door bossen, is vandaag de dag verstoken van deze enorme biodiversiteit. Wild is steeds zeldzamer geworden en planten zijn gekapt voor houtwinning (brandhout en timmerhout).

Deze crisis is enerzijds te wijten aan de bevolkingsgroei, die zich uit in een toename van de voedselbehoefte (de jachtdruk is zo groot dat er binnen een straal van 100 km rond de stad Kisangani geen wilde dieren meer te vinden zijn), de winning van bouwmaterialen, allerlei vormen van vervuiling en anderzijds aan de klimaatverandering.

Als reactie op deze alarmerende crisis heeft de vzw Kisangani-Développement een reeks projecten opgezet in de stad Kisangani en haar omgeving, met de nadruk op agroforestry, het planten van

palmbomen, bijenteelt en pluimveehouderij.

Activiteiten

De site van Ngene-Ngene ligt op 20 km van het centrum van Kisangani, aan de oude weg naar Buta. De belangrijkste activiteiten op deze site waren vroeger visteelt, varkenshouderij en palmolie-productie. De site beslaat momenteel een oppervlakte van 5 ha. Hier willen we u de verschillende activiteiten voorstellen die er momenteel bijgekomen zijn. Het gaat met name om:

- agroforestry;
- bijenteelt;
- pluimveehouderij;
- de productie van palmolie tot en met de extractie van palmpitten met een breekmachine.

Waarom agroforestry?

Per definitie is agroforestry een landbouwproductiemethode waarbij op hetzelfde perceel bomen worden aangeplant naast andere gewassen, met als doel wederzijdse voordelen te behalen. Deze activiteit is onlangs van start gegaan in Ngene-Ngene. Op het terrein hebben we ongeveer 200 Acacia mangium-bomen geplant, een snelgroe-

ende boomsoort die de bodem goed bemest, in combinatie met 870 ananasplanten (waarvan een kilo 0,7 dollar kost) en andere fruitbomen: 25 avocadobomen en 20 mangobomen.

De combinatie van acacia, ananas en fruitbomen speelt een zeer belangrijke rol in een agroforestry-aanpak, waarbij verschillende soorten samen worden ge-

teeld om het ruimtegebruik en de ecologische voordelen te maximaliseren. Dit project is opgezet om de randgebieden van de stad Kisangani hun bijna volledig verloren gegane vegetatie terug te geven door middel van lokale, snelgroeiende boomsoorten, waarbij jongeren en huishoudens actief worden betrokken, om ontbossing tegen te gaan en fruit te produceren ten behoeve van de gemeenschap van de stad Kisangani.

Acacia's zijn een rijke bron van nectar en stuifmeel, die zowel voedsel als essentiële materialen leveren en de ontwikkeling van bijenkolonies en de productie van honing bevorderen.

Fruitbomen spelen een belangrijke rol voor bijenkasten, voornamelijk door een voedselbron te leveren en bestuiving te bevorderen.

Bijen voeden zich met de nectar en het stuifmeel van de bloemen van fruitbomen.

We hebben acacia's, ananassen en fruitbomen geplant om een duurzaam en productief agroforestry-systeem te creëren dat ten goede komt aan de omwonende bevolking en de stad Kisangani. Deze landbouwgrond heeft tot

doel de landbouwproductie te verhogen, het inkomen te vergroten en bijen te voorzien van bloemen waaruit ze nectar kunnen halen voor de productie van kwaliteitshoning.

Bijenteelt

We hebben bijenkasten gemaakt om een bijenkolonie te huisvesten, waardoor we de door de bijen geproduceerde middelen, met name honing, kunnen beheren en exploiteren. Onze bijenkasten worden regelmatig gecontroleerd om te zien of ze al gekoloniseerd zijn. In

totaal hebben we 14 bijenkasten geïnstalleerd in Ngene-Ngene, waarvan sommige al gekoloniseerd zijn. Deze teelt is echt een innovatie voor de site en ook voor de provincie Tshopo, waar de mensen vroeger geen bijen hielden om grote hoeveelheden honing te produceren. Hierdoor krijgt de bevolking toegang tot deze grondstof tegen een lagere prijs. Honing is een waardevol product en zou het inkomen van de bevolking kunnen verhogen, aangezien veel mensen hierin geïnteresseerd zijn en velen informatie komen winnen om hierover kennis op te doen.

Pluimveehouderij

Ook de pluimveehouderij is een activiteit die op de site wordt voortgezet. We hebben kippenhokken gebouwd op de vijvers. Naast eieren produceren de kippen ook organisch materiaal dat wordt gebruikt om de vissen te voeren.

De productie van palmolie tot de extractie van palmnoten met de breekmachine

De palmolieplantage van Ngene-Ngene strekt zich uit over meer dan 2 ha en telt 195 productieve palmbomen. Elk jaar produceren we 300 liter palmolie die vervolgens wordt verkocht (een jerrycan van 25 liter kost 15 dollar). Dankzij de traditionele oliepers op het terrein kunnen we de olie bereiden. Dit gebeurt in een vat van 200 liter dat met hout wordt verwarmd.

Sommige boeren komen hun olie ter plaatse winnen in ruil voor 2

flessen olie voor een vat palmnoten. We hebben 65 jonge palmbomen toegevoegd om de productie te verhogen. De winning van palmolie in dit gebied is niet alleen een bron van voedsel en inkomsten voor de lokale bevolking, maar ook een belangrijke voedingsbron voor de groei van vissen. Een breekmachine breekt de palmnootpitten zodat de lokale gemeenschap palmpitolie kan produceren, een product dat ook wordt verkocht voor de productie van lokale zeep (ter waarde van 21 dollar per zak). De dop wordt in de haard gebruikt als brandhout.

Met deze machine kunnen de pitten efficiënt worden gebroken, waardoor de dop gemakkelijker kan worden gescheiden van de pit die de olie bevat, wat een belangrijke stap is voor de extractie van de olie.

De valorisatie van dit bijproduct draagt bij tot een vermindering van de voerkosten voor de veehouders. In Ngene-Ngene beperken we ons tot de winning van palmolie.

Toekomstperspectieven

We gaan oude palmbomen verwijderen die niet meer produceren en al meer dan 12 meter hoog zijn, om ze te vervangen door jonge palmbomen. Zo willen we de productie in de toekomst verhogen en andere fruitbomen aanplanten: Afrikaanse pruimen, mandarijnen, sinaasappels, zuurzakbomen enz.

Toengaho Sembaito Alfred

Als VZW kunnen wij LEGATEN en GIFTEN ontvangen.

FISCAAL ATTEST

U krijgt een fiscaal attest voor
GIFTEN vanaf € 40,00

U kunt uw **giften ook spreiden over verschillende stortingen per jaar** bv. door maandelijkse stortingen of door een doorlopende opdracht.

Voor giften gedaan in 2025 ontvangt u een fiscaal attest in de loop van de maand februari of maart 2026.

U kunt uw gift storten op de rekening van

Kisangani vzw Bronstraat 31 3722 Hasselt IBAN BE92 8919 5400 6023 BIC VDSPBE91
--

Gelieve bij mededeling te vermelden:

gift van "uw naam en voornaam"

Om uw gift fiscaal aftrekbaar te maken hebben wij vanaf nu uw rijks-registernummer nodig, ingevolge de regelgeving van de F.O.D. Financiën.

U kunt ons deze gegevens veilig bezorgen via de website www.kisangani.be, via e-mail op beveiligd adres giften@boyoma.be, of per brief naar Kisangani vzw, Bronstraat 31, 3722 Hasselt.

Tot 3 jaar na uw laatste gift ontvangt u gratis ons tijdschrift Boyoma.

LEGATEN

Als u ons een legaat zou willen nalaten, kan uw notaris u inlichten hoe dit te doen.

We zetten een stand in Kinopolis Hasselt

Via Media 1/4 A, 3500 Hasselt

Maandag 1 december 2025

van 12.30 uur tot 16.00 uur

We verkopen onze wenskaarten, de kalender 2026
en kleine geschenken (Congolees artisanat).

We zijn er om u te vertellen over onze projecten in Kisangani.

We verkopen het boek **"25 Jaar Kisangani vzw in beeld"**.

&

Tentoonstelling in Kortrijk !

Onze fototentoonstelling "25 Jaar Kisangani" zet zijn reis verder

van 7/11 tot 2/12/2025

Hogeschool VIVES Kortrijk, 't Forum , Doorniksesteenweg 145

De tentoonstelling is te bekijken

van maandag tot vrijdag van 9.00 uur tot 17.00 uur.

&

'Goesting in Kerst'

Zondag 14 december 2025 v

van 11.00 uur tot 17.00 uur

Zaal Driehove, Honzebroekstraat 12, Roeselare

We verkopen onze wenskaarten en de kalender 2026.

WENSKAARTEN & KALENDER 2026

Hiernaast vindt u de folder met de afbeelding van al de wenskaarten en van de kalender.

Onze **WENSKAARTEN** zijn reproducties van werken van Congolese kunstenaars.

Wenskaarten van 17,5 x 11,5 cm kosten **14 €** voor 8 (plus verzendingskosten). De wenskaarten worden geleverd met briefomslag.

Zoals altijd al, heeft in de nieuwe **KALENDER 2026** iedere maand een eigen blad. De kalender is in A4 formaat, tweetalig en in kleuren-druk.

U kan hem kopen aan **12 €** (plus verzendingskosten).

Wij leveren zolang de voorraad strekt.

UW BESTELLINGEN

voor uw
wenskaarten en kalender(s)

plaats uw bestelling via de website-shop, telefonisch, per e-mail of schriftelijk bij

Kisangani vzw
Bronstraat 31
3722 Kortesseem
Tel. 011 376580
info@kisangani.be
<https://www.kisangani.be/shop>

We leveren alles per post, met een overschrijvingsformulier voor de betaling.

KERSTKAARTEN

serie H

serie F

serie G

KALENDER 2026 12 €

serie X

serie W

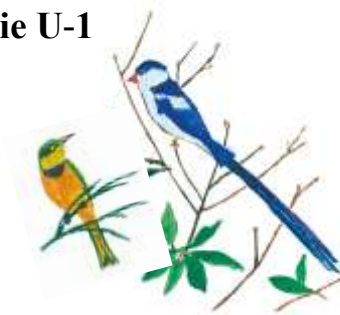
serie S

serie Y

serie U-1

serie U-2

serie U-3

serie R

serie T

serie E

serie L

serie B

serie C

serie V

Nieuw!

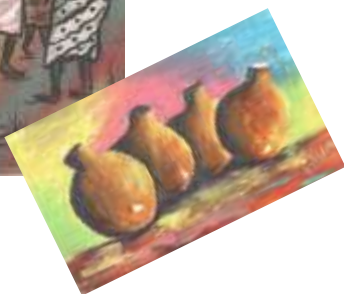

serie A

Nieuw!

serie K

Nieuw!

serie P

serie D

serie N

serie O

serie M

Het gebruik van het associatieproject en de bedreiging van de gewassen door loslopende dieren op het eiland Mbiye.

Ter herinnering: begin november 2023 werd de gemeenschap van het eiland Mbiye geïnformeerd en gesensibiliseerd over de uitbreiding van de nieuwe activiteiten die in het kader van het associatieproject zouden worden uitgevoerd. Het idee was om de boeren in staat te stellen zich de landbouwtechnieken eigen te maken door middel van verschillende activiteiten, zoals duurzame landbouw, veeteelt (kippen, varkens, konijnen) en bijenteelt. Dag na dag zijn er verschillende resultaten te zien op het gebied van duurzame landbouw.

Op weg naar het eigen maken van het project van de vereniging

In dit kader werd een bijeenkomst georganiseerd met als doel te luisteren naar de leden van de associaties om de moeilijkheden in kaart te brengen die zij tijdens hun activiteiten ondervinden.

De discussies gingen over de moeilijkheden bij het verkrijgen van zaaigoed. Over deze kwestie waren de meningen unaaniem. De betrokkenen voegden eraan toe dat ze door hun finan-

ciële moeilijkheden niet in staat waren om zelf zaaigoed aan te schaffen.

Geconfronteerd met deze uitdaging heeft de vzw Kisangani-Développement een oplossing gevonden voor dit probleem door gratis zaad te verstrekken aan de leden van de associatie voor duurzame landbouw. Deze oplossing was een redding voor de boeren, omdat dit probleem een belemmering vormde voor de voortgang van hun activiteiten.

Nu niet alleen grond, maar ook zaaigoed beschikbaar was,

konden de leden van de landbouwassociatie hun droom waarmaken: middelen creëren om in hun behoeften te voorzien.

In die zin zijn sinds maart op het eiland Mbiye landbouwactiviteiten opgestart. Het eiland Mbiye bruisde van activiteit en overal zag men velden met kool, watermeloenen, bieslook, aubergines, ...

Drie tot vier maanden later was de productie indruk-

wekkend. Deze werd naar de plaats van consumptie vervoerd. Sommigen verkochten hun producten liever op de centrale markt van Kisangani, anderen op de markt van Cimesta, weer anderen op de markt van Cinq en nog anderen op de lokale markt van het eiland Mbiye.

Op de markt van het eiland Mbiye konden de dorpingen op Mbiye zich tegen een lagere prijs bevoorraden, aangezien er geen rekening werd gehouden met de transportkosten.

De inkomsten die de leden van de associatie voor duurzame landbouw hebben gerealiseerd, hebben hen nog meer gemotiveerd en hen zin gegeven om hun akkers uit te breiden met het oog op een verdere stijging van hun inkomsten.

Het is belangrijk om te benadrukken dat we onder de leden hebben gemerkt dat sommigen zich bezighielden met het verhogen van hun inkomen, anderen met het verwerven van materiële goederen (plastic stoelen, telefoons, kleding, enz.) om hun huizen te verfraaien, en weer anderen met het investeren in de varkenshouderij.

Daarnaast zijn er nog die sparen om huizen met een golfplatendak te bouwen en anderen die het schoolgeld van hun kinderen betalen.

Zoals gewoonlijk worden alle hier-

boven beschreven activiteiten van begin tot eind begeleid door de vzw Kisangani-Développement.

Bedreiging van gewassen door rondzwervende dieren

Het zaaigoed werd door de vzw Kisangani-Développement verdeeld op basis van de behoeften van de leden van de associatie voor duurzame landbouw. Deze actie motiveerde de leden van de associatie nog meer en spoorde

hen aan om hun tuin uit te breiden om de productie te maximaliseren.

Drie tot vier maanden later hadden sommige leden hun doel bereikt, terwijl anderen daar niet in geslaagd waren omdat hun velden waren omgewoeld door rondzwervende dieren zoals varkens, geiten en kippen.

Deze situatie is een hoofdbreker en een gevaar voor de ontwikkeling van het eiland Mbiye, omdat ze de boeren belet hun doel te bereiken, namelijk de productie maximaliseren en daarmee winst maken.

Als we niets ondernemen, dreigt deze situatie het sprankje hoop dat al in de gemeenschap van het eiland Mbiye is ontstaan, teniet te doen.

Conclusie

Sommige leden slagen erin om goede resultaten te behalen in zowel de varkens- en kippenkweek en de bijenteelt als in de duurzame landbouw; maar ondanks opleidingen over ondernemerschap slagen sommige leden van de vereniging er nog niet in om het concept van ondernemerschap in hun levenswijze te integreren. Ze slagen er nog niet in om de neiging om hun inkomsten uit activiteiten te verspillen te weerstaan. Zodra ze wat geld verdienen, denken ze meteen aan consumptie en dromen ze van investeringen. Er is dus nog veel werk aan de winkel op dit gebied.

Jackson Katembo Muhongya

DE ACTIVITEITEN DIE IN 2025 OP DE LOCATIE VAN BATIAMADUKA ZIJN UITGEVOERD

Inleiding

Met het oog op de ontwikkeling van de plattelandsgebieden rond de stad Kisangani, voert Kisangani-Développement vzw activiteiten uit om tegemoet te komen aan de behoeften van de landelijke bewoners en de stedelijke bevolking van de provincie Tshopo met multi-sectorale agro-sylvo-pastorale activiteiten op de site van Batiamaduka. Gezien de explosieve bevolkingsgroei in de Democratische Republiek Congo in het algemeen, en meer bepaald in de provincie Tshopo en de stad Kisangani, is het belangrijk om landbouw- en agro-pastorale ontwikkelingsactiviteiten te organiseren in het achterland van de stad Kisangani, om de levensomstandigheden van de bevolking op het vlak van voedselzekerheid te verbeteren. Daarom biedt de vzw Kisangani-Développement iedereen die landbouw in zijn omgeving wil ontwikkelen, de mogelijkheid om, tegen een lage prijs of gratis, zaaigoed en biggen aan te schaffen, om zo activiteiten te starten die huishoudens weer op weg helpen naar ontwikkeling en hun inkomen kunnen verhogen.

Activiteiten

De site van Batiamaduka blijft zich bezighouden met:

- Bijdrage aan onderwijs, ondersteuning van de basisschool van Batiamaduka door schoolbenodigdheden te leveren: boeken, renovatie van schoolborden, schilderen van klaslokalen en aanleg van waterleidingen;

- Agroforestry: bomen, ananas-, banaan- en bakbananen;

- Veehouderij: varkens en konijnen;

- Duurzame landbouw: groenteteelt (kool, selderij, paprika, komkommer);

- Bijenteelt;

- Palmboomgaard en traditionele oliepers.

Onderwijs in Batiamaduka

De school van Batiamaduka telde aan het begin van het

schooljaar 2025-2026 in totaal 561 leerlingen en aan het einde van het jaar zullen dat er nog ongeveer 520 zijn.

Op basis van alle activiteiten die in Batiamaduka worden uitgevoerd, krijgen de leerlingen praktijkgerichte opleidingen. Eerst kregen ze uitleg over de bomen die op het schoolplein zijn geplant om schaduw te bieden en leerden ze ook hoe ze schaduwbomen rond hun woning kunnen planten om de hitte te verminderen en bij te dragen aan de strijd tegen klimaatverandering.

Duurzame landbouw

Duurzame landbouw is belangrijk om de bevolking van landbouwproducten te voorzien en de economie van huishoudens te ontwikkelen. Deze landbouw is noodzakelijk om de impact op het milieu te beperken, zodat het milieu ook voor toekomstige generaties behouden blijft.

Duurzame landbouw in Batiamaduka ondersteunt de lokale boeren bij hun activiteiten met als doel de landbouwtechnieken in hun boerenmilieu te verbeteren, de productie te verhogen en deze technieken duurzaam te maken. Zo kan meerdere keren op hetzelfde land kan worden geproduceerd; en kan tegelijkertijd de toch al arme grond te verrijken, waardoor de opbrengsten kunnen worden verhoogd, het inkomen van de huishoudens kan worden verhoogd en de levensomstandigheden van de bevolking kunnen worden verbeterd. De gebruikte groenbesters bestonden uit: grassoorten van *Cromolaena odorata*, *Pennisetum purpureum*, bladeren van bomen: *Leucaena leucocephala*, *Albizia chineensis* en andere bomen, in combinatie met varkensmest en konijnnutwerpselen, die de bodem verrijken en een verhoging van de productie en de opbrengst mogelijk maken.

Gewassen die in Batiamaduka worden geteeld

Komkommer (*Cucumis sativus*)

Kool (*Brassica* sp)

Paprika (*Capsicum annum*)

Selderij (*Apium graveolens*)

Aubergine (*Solanum melongena*, L.,)

Papaja (*Caricapapaya*)

Sorghum (*Sorghum bicolor*)

Cassave (*Manihot esculanta*)

Deze gewassen zijn populair in Batiamaduka en worden door deze bevolkingsgroep in deze agrarische omgeving graag geconsumeerd (kool, paprika, kom-

kommer, enz.). Bovendien hebben de nieuwe landbouwpraktijken die hier zijn ingevoerd, de mensen die bij de vzw Kisangani-Développement werkt in staat gesteld hun levensomstandigheden te verbeteren door alle aangeleerde technieken in de praktijk te brengen, zoals schaduwteelt (selderij) en groenteteelt (kool, paprika, komkommer), die zeer rendabel en gemakkelijk te produceren zijn. Het is belangrijk om de wisselwerking tussen duurzame landbouw en de varkens- en konijnenkwekerij in Batiamaduka te laten zien. Deze wisselwerking vergemakkelijkt het gebruik van organische meststoffen (varkensmest en groenbemesters), die zeer rijk zijn aan ijzer en hun energie versterken.

De sorghumteelt achter de school in Batiamaduka wordt gebruikt om de grond los te maken, met zijn vermogen om wortels te koloniseren door arbusculaire mycorrhiza-schimmels (AMF) die de grond

verrijken. Met zijn vermogen om meer biomassa te produceren, kan het stro in de grond worden ingewerkt en verrijkt het de bodem voor een hogere opbrengst op het terrein. Dit verbetert de vruchtbaarheid en verhoogt de opbrengst van elk landbouwproduct.

Varkens- en konijnenkwekerij

De locatie van Batiamaduka is gunstig voor de varkenshouderij, aangezien de bevolking vroeger alleen dierlijke eiwitten uit gejaagd wild in hun gebied haalde. Maar tegenwoordig is er geen wild meer in de regio. Als oplossing moeten er dus alternatieve activiteiten worden gecreëerd om in de behoeften van de bevolking te voorzien. Daarom is varkenshouderij ingevoerd en wordt deze in de omgeving gewaardeerd als oplossing voor het vleesprobleem. De varkenshouderij werd geïntegreerd in Batiamaduka met verbeterde rassen.

Er werden minimaal 5 biggen per drachtige zeug en maximaal 7 biggen per zeug geregistreerd, afhankelijk van het ras. In totaal hebben 7 van de 9 drachtige zeugen geworpen. Op dit moment bedraagt het huidige aantal varkens en biggen 45 dieren, waarvan 14 grote dieren en 31 biggen ouder dan 3 maanden.

Wat het rendement betreft, wordt een biggetje momenteel verkocht voor 60 dollar. De site heeft 20 biggetjes te koop aangeboden. De werknemers van het project die in de omgeving wonen, hebben er enkele gekocht om ze bekendheid te geven. Met deze 20 te koop aangeboden biggen kan 1200 dollar worden gegenereerd, waarmee een andere activiteit (kippenhok) kan worden toegevoegd.

Bovendien dient het afval van de varkens (uitwerpselen) als organisch materiaal om de bodem te verrijken en de productie en opbrengst van de gewassen te verhogen.

Bijenteelt

Bij deze activiteit wordt bijenteelt beoefend met als doel honing te produceren. Dit is een nieuwe activiteit in de regio die bijdraagt aan het inkomen van huishoudens door honing te produceren en te verkopen. De honing wordt verkocht voor 12 dollar per kilo, waarbij een bijenkorf minimaal 5 kg per kwartaal kan produceren. Momenteel telt de site 4 bijenkasten en zijn alle 4 gekoloniseerd.

Agroforestry

De combinatie van bomen en gewassen op hetzelfde terrein, agroforestry, is een belangrijke activiteit op de site van Batiamaduka. Akkerbosbouw maakt het mogelijk de bodem te herstellen om de vruchtbaarheid te verhogen door de bio-pedochemische cyclus te bevorderen. De bladeren van deze bomen vallen af, vergaan en vormen een laag strooisel, dat organisch materiaal vormt dat de bodem verrijkt, voedingsstoffen produceert die gunstig zijn voor de teelt van landbouwproducten en de opbrengst verhoogt. Het is belangrijk om te wijzen op de bomen die in de agrobosbouw worden aangeplant en die niet alleen schaduw bieden en zuurstof leveren, maar ook bloemen leveren waar bijen nectar uit zuigen om de kwaliteit van de honing te verbeteren.

Palmboomgaard en traditionele oliepers

De palmplantage van Batiamaduka beslaat 1 hectare en telt 100 palmbomen. De oliepalmbomen produceren elke maand minstens twee jerrycans van 25 liter olie. Omdat afval wordt hergebruikt, wor-

den de vezels die bij de verwerking van palmnoten vrijkomen nog steeds gebruikt om het vuur in het dorp aan te steken en voor de bijenteelt, om de agressie van de bijen tijdens het honing winnen te verminderen door ze met deze rook te bedwelmen. Na de verwerking worden de palmnoten gebruikt als

voer voor varkens en worden andere noten door de boeren verwerkt om palmolie te winnen, die wordt gebruikt voor de productie van zeep.

Aantasting van gewassen door ziekten

Het is belangrijk om traditionele behandelingsmethoden te gebruiken om de kosten voor de boeren te beperken. Het gaat om de bladeren van papjabomen (*Carica papaya*) en de bladeren van *Azadirachta indica*, die als natuurlijke pesticiden worden gebruikt. Het proces bestaat uit het fijnstampen, mengen met water en concentreren van de oplossing, waarna deze over de gewassen wordt gespreid. Dit beperkt de aanvallen van insecten en de ontbladering van de bomen.

Conclusie

De activiteiten van de vzw Kisangani-Développement in Batiamaduka dragen effectief bij tot de verbetering van het inkomen van de huishoudens van deze bevolking. Zij hebben begrepen dat het land moet worden bewerkt om te produceren en bij te dragen tot de voedselzekerheid in Batiamaduka.

Léon Kasaka Dingbo

onze projecten in Kisangani krijgen steun van

**VELE SCHENKERS
U ALLEN**

Koning Boudewijnstichting

Fonds Albert Büskens

LEYSEN HUMANITAS

Stad Bilzen

P. GODFROID

Stad Hasselt

Salvatoriaanse Hulpactie vzw

Gemeente Lubbeek

Stad Roeselare

**Rotary District 2140
R.C. Bilzen-Alden Biesen**

R.C. Genk-Staelen

R.C. Hasselt

R.C. Katwijk-Noordwijk (NI)

R.C. Maasland-Lanklaar

R.C. Siegen-Schloss (D)

Lions Club Hasselt